

154/1 HESTADELVA

FYLKE: Nordland

Kommune: Dønna

Nedbørfelt: 11 km²

Toppunkt: 736 m o.h.

Utløpspunkt: 0 m o.h.

Marin grense: 95 m o.h.

Kraftpotensial: -

SP-kategori: -

Økonomiklasse: -

Naturgeogr. region: 42a

Hestadelva ligger på den sørøstlige delen av Dønna, ei øy på 193 km² som ligger nord for Sandnessjøen.

Klimaet er maritimt. Normal årsnedbør er i størrelsesorden 1200 mm.

Øyas og nedbørfeltets utforming bærer preg av berggrunnens strøkretning som går sørvest-nordøst. Vassdraget har sitt utspring i et lite vann ved foten av Høgtuven, nedbørfeltets høyeste topp. Nedenfor vannet renner elva mot nordøst gjennom Ramnskardlia som har en flat, myrlendt dalbunn og en bratt nordvendt dalside. Elva renner ut i Finnbuvatnet som sammen med Matstuvatnet og Babylonvatnet er de største innsjøene med sentral beliggenhet i feltet. Fra Babylonvatnet renner Hestadelva mot sørvest til utløp ved Hestad som er et lite kirkested på Dønna. Større myrpartier omkranser elva på denne strekningen. Foruten de nevnte vannene er vassdraget fattig på ferskvannslokaliteter.

Berggrunnen består av glimmerskifer og glimmergneis. Før innløp i Finnbuvatn har elva bygd opp en liten elveslette. På strekningen fra Matstuvatnet til utløp finnes glasifluviale avsetninger.

Størstedelen av nedbørfeltet ligger i nordboreal sone og domineres av skog. Skoggrensen ligger normalt på 200 m o.h., men når unntaksvis opp til 300 m o.h. (Høgåsen). Tresjiktet domineres av bjerk, stedvis furu eller osp foruten flere store granplantefelt. Fattigmyr dominerer, men mellomrik myr er også vanlig.

Fra Hestad og inn til Babylontjern er det anlagt traktorvei, og det står ei hytte i østenden av Matstuvatnet. Områdene rundt vannene og myrene langs nedre del av Hestadelva er viktig utmark for gårdsbrukene som ligger ved utløpet av elva. Feltet brukes som oppsamlingsområde for reinsdyr om våren.

Naturfaglige verdier

Vassdraget er et kystvassdrag typisk for de skogkledde øyene i Helgelandsområdet. Det er tidligere ikke vernet kystvassdrag i området.

Geofag

Vassdraget tilhører et hydrologisk regime med dominerende høstflom og med lavvannsperioder i sommermånedene. Sentralt i feltet ligger det glasifluviale avsetninger fra sluttfasen av siste istid. Disse har elva skåret seg gjennom. Storformene er typiske for kystregionen med kystfjell og strandflate. Det er ikke påvist prosesser og former av spesiell faglig interesse.

*Stor verneverdi ****

Botanikk

Vassdraget har et forholdsvis høyt artsantall. Variasjonsrikdommen, både når det gjelder arter og plantesamfunn, er over middels. Også vannvegetasjonen er variert. Vassdragets typeverdi antas å være

i overkant av middels, mye pga. det sørlige florainnslaget. Vassdraget er mindre egnet til forsknings- og undervisningsformål.

*Stor verneverdi ****

Landfauna

Vassdraget har et moderat antall fuglearter knyttet til våtmark. Nedbørfeltet er viktigst som hekkeområde, men blir også besøkt av enkelte arter under næringssøk og trekk. Ender og vadefugler er omtrent likt representert, og ingen spesielt sjeldne arter er påvist. Havørn har trolig tilhold i eller nær nedbørfeltet. Spurvefuglfaunaen har moderat til stor artsrikdom, med flest arter i de frodige ospeskogene ved Finnbuvatnet. Dette området er også verdifullt som tilholdssted for spetter.

*Stor verneverdi ****

Vannfauna

Sjørøye, sjøørret og laks går ca 300 m opp i vassdraget. Ca 10 km til dels gode gyte- og oppvekstforhold kan bli tilgjengelig dersom noen mindre oppgangshindre fjernes. Vannene i nedbørfeltet har tette bestander av ørret.

*Middels verneverdi ***

Kulturminneverdier

Det er gjort steinalderfunn som kan knyttes til jordbruksaktiviteter på Hestad. Gravfunn fra eldre jernalder og over 10 gravrøyser vitner om jernalderbosetting. Det er muligheter for å finne spor etter utmarksbruk fra jernalder/middelalder. Dønna har vært brukt som vinterbeite i samisk reindrift og en vårflyttevei gikk gjennom Hestadområdet. Det er kjent 10 gammetufter etter en vinterboplass, samt andre anlegg knyttet til reindriften i området.

På Hestad har det i flere hundre år vært skipperleie og jektebruk i nyere tid. Her er noen mindre bruk og opprinnelige husmannsplasser med bebyggelse fra tidlig 1900-tall. Hestad kapell fra 1913 og skolehuset fra 1884 ligger nær elva. Det har vært mølledrift i elva. Utmarka har vært brukt bl.a. til beite, fiske og torvtaking. Her finnes rester av torvskjåer.

Området har et interessant kunnskapspotensial knyttet til forholdet mellom norsk og samisk kultur. Kulturminnene har kulturhistoriske verdier i lokal sammenheng.

*Stor verneverdi****

Friluftstinteresser

Landskapskvalitetene i vassdraget er særlig knyttet til Hestadmarka, det største delområdet. Denne ligger i et markert landskapsrom, og er i stor grad skogkledd med bl.a. mye furu, og er småkupert med knauser, vann og myrer. Nedbørfeltet representerer det største sammenhengende friluftsområdet på Dønna. Det er egnet for en rekke aktiviteter der fotturer, skiturer og fiske er de vanligste. Feltet brukes særlig av folk bosatt på Dønna, men har også betydning for befolkningen i andre deler av fylket, bl.a. Sandnessjøen. Befolkningen på Dønna har ikke alternative friluftsområder av tilsvarende kvalitet.

*Meget stor verdi *****

Landbruksinteresser

Jord- og skogbruk

Nedbørfeltet omfatter 170 da dyrkbar mark samt 1 050 da produktiv skogsmark bevest med både løv- og barskog. Av produktiv skogsmark er 430 da bevest med barskog. Utenom sauebeitingen som foregår i utmarka er det ingen jordbruksdrift i området. Årlig avvirknes ca 150 m³ bjørk- og furuvirke. Det er små utviklingsmuligheter både for jord- og skogbruket.

*Liten verdi **

Reindrift

Dønna tilhører reinbeitedistrikt Syv søstre i Nordland. På myrene og i ås- og fjellryggene er det fine vinterbeiter for rein, og innen distriktet har feltet et av de største sammenhengende beiteareal uten inngrep. Ved flytting fra distriktet på våren nyttes feltet som oppsamlingsområde og har således spesiell verdi for reindriften.

*Meget stor verdi *****